

ștefan popescu

prelegere

www.cimec.ro

presă într-un act

UN EPISOD DRAMATIC AL ACELOR ANI

Cele cuprinse în această lucrare — scrise cu amintirea lor încă vie (aveam 19 ani și eram student în primul an) — s-au petrecut în România dinainte de august 1944. Au fost schimbate, de bună seamă, numele personajelor, cite au fost păstrate ca cerute de economia desfășurării acțiunii și pentru expresivitatea cu care erau încărcate.

* * *

Literatura e — mai ales aici — documentar, realitate; dar și mai mult decât atât. Ea trebuind să discearnă, să sintetizeze, să se oprească pe ceea ce este reprezentativ, esențial, sens. Să păstreze verosimilul ei. Fiindcă verosimilul din viață sau neverosimilul ei, nu pot fi întotdeauna aceleași și în literatură. Era opinia lui G. Călinescu și credem în ea.

Teatrul — întrucât este tribut ar nu numai literaturii, ci și celorlalte arte — are exigențe mai mari, mai multiple.

* * *

Prelegere ar putea părea anacronică, desuetă ca factură, ca ritm, ca expresie. Să nu ne pară astfel și ca subiect. Subiectul acestui *act* îndeamnă, obligă pe cei care au trăit acele vremuri, să nu le uite. *Să nu le uităm niciodată.*

Cei care nu au trăit acele vremuri și nu au avut să lupte cu potrivnicia lor exacerbată, *ținerimea*, să afle și să cunoască cite ceva din cele ce se întâmplau pînă la 23 August 1944, în România.

Cu prilejul împlinirii unui sfert de veac de la marea cotitură ce a avut loc în țara noastră, cred potrivit să fac cunoscut acest episod de viață, unul din multele care constituie materia protoistoriei socialismului victorios astăzi în patria noastră.

ȘTEFAN POPESCU

DISTRIBUȚIA

(În ordinea intrării în scenă)

Agapescu F. Agripina, *figurantă*
Tocilarul, *figurant*
Studentul cu gazeta
Bibi
Gog
Jean
Bob
Nic
Gică
Studenta cochetă, *figurantă*
Studentul agent
(în ordinea intrării în scenă)
Suzi (Suzana Dumitrescu)
Geta
M. Th. (Metehaş)
Ileana
Titi
Săvescu

Înregistrări pe bandă
de magnetofon

Dragomirescu
Vlad
Ioana Dumitru
Profesorul
Asistenta, *figurantă*
Stenograful, *figurant*
Dragu Dumitrescu-Dridu
Studenti, studente, Un om de serviciu
Gindul Agentului
Gindul Profesorului
Gindul Suzanei Dumitrescu-Dridu
Gindul Studentului cu gazeta
Gindul Studentei cochete
Gindul Studentului-Agent al Siguranței
Corul Grupului Bibi + Gog + Jean
Corul Grupului Săvescu + Dragomirescu
+ Vlad + Ioana Dumitru
Corurile de mai sus întrunite

Sîntem prin 1932, Facultatea de Drept, o sală de curs. În stînga, catedra pe estradă înaltă, cu cîteva trepte. Deasupra jițului profesorului, pe perete, portretul regelui, în ramă groasă, poleită și cu coroana pe latura de sus. În prim-plan, stînga, ușă mică pentru intrarea profesorului, a personalului catedrei: asistenți, stenografi...

Băncile așezate în amfiteatru. La peretele din fund, ușă cu două canaturi. Deasupra ei, ceas mare, rotund. Toți pereții sînt capitonati cu lambriuri de stejar de culoarea catedrei și a băncilor.

* * *

La ridicarea cortinei, o singură studentă în primul rînd de bănci. Fată urîtă, cu ochelari, care ascund, după lentilele groase și mari, aproape întregi obraji. Lîngă ea, pe bancă, servieta: loc rezervat pentru o colegă sau... un coleg. Mai curînd un coleg, fiindcă fata se străduiește să citească și nu izbutește. Ridică mereu ochii de pe tomul voluminos să vadă cine intră. Privește cu viu interes, din ce în ce mai impacientată: treptat întristîndu-se și urîțindu-se, parcă din ce în ce mai mult.

Pînă la sfîrșitul actului, locul de lîngă studenta urîtă va rămîne ocupat... doar de servieta ei. Imediat după ridicarea cortinei, încep să sosească studenții. Intră unul cu ochelari izbitor de asemănători cu cei ai studentei. Se așază și el în această bancă. Nu o privește. Abia de-o salută, fără să-i dea prea multă atenție. Se vede că e și el silitor. Studenți, studente continuă să intre, cîte unul sau în grup, vorbind, glumind, rîzînd. Grupul de trei care intră îndată după studentul silitor salută tare, apoi sușoțesc. Se pare că respectă pe cei doi „tocilari”, sau, după cum pufnesc, mai curînd rid de ei. Pe banca din fund se instalează cu jurnalul deschis, uitînd să se descopere, un altul: Studentul cu gazeta. Nu vede pe nimeni. Își ia capul între pumni și începînd să fredoneze, sfîrșește prin a fluiera, fără să se sinchisească de privirile amenințătoare protestatare ale celor doi „tocilari”, care vor, chipurile, să învețe. Studenți și studente continuă să intre. Liniște nu mai poate fi. Mai sînt minute bune pînă să sune pentru intrarea profesorului. De pe culoar, gălăgia pătrunde în sala de curs. Intră un grup: doi și una.

Scena 1

Bibi, o ștrengăriță. E îmbrăcată cu o haină de blană destul de ieftină, dar „chic”, cu cizmulite negre în picioare. Roșie în obraji, de aceea mai frumușică. Gog și Jean, băieți „bine”. Intrînd, rămîn în picioare. Cît se dezbracă și își aruncă hainele.

GOG (lui Jean): ...Și-aveai de gînd să mergem s-o mai luăm și pe Lili. Să vină cum o putea...

JEAN: Bine, măi, dar...

BIBI (lui Gog): Frumos! de ce-ai mai venit atunci și la mine?! (Cu dispreț.) Cavaler!

GOG: Și... ca s-o știi: pe tine te-am luat că stai aproape de noi, pe cînd ea... Și, la urma urmei, nu vād cum un băiat încetează să mai fie cavalier, de îndată ce nu satisface „caprițul” unei domnișoare. Mă rog, Bibi, — fără să te superi, bineînțeles — nu ți

se pare că rolul ăsta de cavaler are uneori asemănare cu cel de frăulein? Mm? Te-ntreb.

BIBI (vexată): Gog!

GOG: Te-am rugat doar să nu te superi! Totuși... Da! (Malițios.) Multumesc. Mi-ai răspuns la ce te întrebam.

BIBI (poruncitoare): Să nu mai vii nici odată să mă iei!

GOG: Bine, dar tu stai aproape...

JEAN (ca și cînd n-a fost de față): Te voi conduce eu întotdeauna, chiar dacă ai să te muți la capătul pămîntului.

GOG (părinte foarte rănit): Jean! Jean!
(Melodramatic. Exagerat.) Te voi în-
soți eu întotdeauna, până la...
BIBI (cu spatele la ei, își face buzele
în oglindă, după ce a aruncat pe
pupitru un caiet făcut sul): Suzi n-a
venit încă?...

GOG (serios, o strigă încet): Bibi! Bibi!
Stii că Dragu al ei e bolnav. Lipsește
de multă vreme!
BIBI (potrivindu-și părul): Îh! (Nu
poate vorbi de acele de cap ce le ține
între buze. Ușa din fund se dă de
perete.)

Scena 2

Bob, Nic, Gică și Mircea. Apar, în monom, cîntînd „Das sind die Lieder der Matrosen”. Ta-tara, Ta-tara tarara!, scătăbiindu-se și imitînd trompetii și tobele. Bibi își înfundă urechile și bate nervos din picioare ca să acopere muzica, dar sporind gâlăgia.

BOB (sare pe o bancă): Domnișoarei îi
plac arii naționale: deci... (Antrenîndu-i pe ceilalți.)

„I-oi te-o mă, i-oi te-o, mă!
„parcă n-am iubit-o io”.

(Zbiară melodia în ureche lui Bibi. Ceilalți imită contrabasul, țambalul, un taraf întreg. Studenta cu ochelari, Agapescu F. Agripina, și studentul silitor, — singurii așezați în banca întâia, cu maculatorul gata deschis și cu creioanele ascuțite, pregătite — nu mai pot citi și fac mutre... disperate, care de care mai expresive, caracterizîndu-i din aceste mimici, mai bine decît dacă ar vorbi.)

BIBI (exasperată): Dar mai tăceți odată!
BOB (anunță): Zaraza, tango!

(Cei intrați în monom se execută: Nic dizează. Unii fac invitații la dans. Bibi e satisfăcută, fiindcă Gog o invită la dans. Jean se răzbună: se duce să o invite, mai mult decît curtenitor, pe studenta silitoare.)

JEAN: Colega Agapescu F. Agripina
dansează cu mine?

AGRIPINA (numai pantomimă și mimică:
sare speriată, se miră, e încîntată, iar
se sperie, e înspăimîntată): „Vai, cum

se poate“! (Se supără.) „Cum îndrăznești?“ (Va lua măsuri. O să reclame. Se așază enervată la culme! Nu-i vine a crede.) „Ce îndrăzneală! Auzi! Eu să...”

JEAN (rămas zgîit la ea. Alții, la fel):
Scuzați-mă, vă rog!

(Ris general. Agripina e o explozie. Studentul silitor, foarte stingherit. Se teme că o va păși și el. Și așa s-ar întîmpla, fiindcă Bibi se îndreaptă spre acesta cu gînd să-i ceară să danseze, dar... intră Studenta cochetă și, curînd după ea, Studentul-agent al Siguranței.)

GOG: Șase.

BIBI: Cocheta noastră.

JEAN: Dama bine!

BIBI: Ea nu și-o fi dînd seama?

GOG: Vrei să zici de vistavoiul care se ține mereu după ea...

JEAN: O fi mirosit ceva copoiul!

BIBI: Crezi că un agent al Siguranței se interesează de unde scoate una ca asta banii să se îmbrace cum se îmbracă?

GOG: Altceva urmărește. Pe altcineva.

JEAN: Vrei să spui că pe Suzi?

BIBI: N-aș crede.

GOG: O să vezi. Numai să vină Suzi.

JEAN: Ea să fie cea filată?

GOG: Mai ales Dridu.

Scena 3

Intră Suzi; e palidă, încercănată. E istovită, serioasă, îngrijorată. Gravitate care se impune singură. Fără ostentație, dimpotrivă, face tot ce-i stă în putință ca să treacă neobservată. Sărăcăcios îmbrăcată. După ce i-a salutat cu un zîmbet bun, îngăduitor, pe toți colegii și colegele, se așază, căzînd aproape de oboseală, în prima bancă, departe de cei doi silitori, pe care nici nu i-a luat în seamă. A mulțumit duios celor

care au vrut să-i ajute să se dezbrace de palton. A refuzat frumos. Când i-a alunecat servieta, băieții s-au precipitat iarăși. Le-a mulțumit. Și, fiindcă au văzut-o așa de abătută, s-a codit fiecare s-o întrebe ce le sta pe buze. Lingă ea păstrează un loc. Mai toți îi urmăresc — dacă se poate spune astfel — „cu evlavie” orice mișcare pe care Suzi o face parcă cu... încetinitorul. Din jocul ei mut, dar expresiv, și din jocul de pantomimă al tuturor, „un tot” dar, deopotrivă fiecare altfel, se vede limpede că prin comportarea ei, de-acum mai ales, impune respect. În timp ce Suzi începe să răsfoiască silnic niște notițe fără să citească, cu gândul aiurea, ceilalți se cumînesc, aproape că au amuțit. Devin serioși. Urmăresc când pe Suzi, când pe Studentul-agent.

Cînd ochii tuturor se îndreaptă spre Suzi se aude vocea ei, înregistrată pe bandă de magnetofon.)

GÎNDUL LUI SUZI: „Dragule, iubitele, erai bolnav! Ai plecat fără să-mi spui unde! Azi noapte nici n-ai venit acasă! Mereu gândurile tale pentru mai bine, pentru binele celorlalți. Mereu numai ele, într-atît, de parcă nimic altceva nu te mai poate avea. Nici măcar eu. Și ești atît de plăpînd, și te istovești atîta... Dragule, iubitele! Dar altfel, de-ai fi fost altfel, cu alte gânduri, te-aș fi iubit oare? (Mîngîie caietul; se vede astfel că este al celui la care se gîndește. Cînd ochii tuturor se îndreaptă spre Studentul-agent se aude vocea acestuia — înregistrată pe banda de magnetofon.)

GÎNDUL STUDENTULUI-AGENT: Ce vă uitați așa la mine? Mă disprețuiți? sînt hingherul — așa mă numiți voi,

caraghioșilor. Hingher, fiindcă stîrpesce potăile astea, javrele astea bolșevice. Nu știți?! Nu știți că Dridu e din ăia, progresiștii... Că vrea să răstoarne ordinea... dinastia? De ce vă zgîlțîi atunci la mine? Eu vă asigur liniștea! Și voi? Suzi? Nici ea nu-i mai brează. O mironosiță spurcată. Ajutorul Roșu! Știți voi ce-i asta? Hm! Proștilor!

(Unii se așază prin bănci. Cei din sală vorbesc cumpătați, de nerecunoscut. Alții — care mai vin, fie că intră zgomotoși, fie discutînd tare, cum intră în sala de curs se contamînează de atmosferă și se comportă ca toți ceilalți, așezîndu-se liniștiți în bănci sau adăugîndu-se grupurilor în picioare.)

Scena 4

Grupul din față: Geta, bălăioară, sfiicioasă; M. Th. cam slab de duh; Mircea, blondul înalt și frumos, Nic, cel sosit cu monomul, acum devenit și el serios.

GETA (cu oarecare teamă, dintr-o hipersensibilitate): Voi... știu cineva măcar unde stă... Suzi a noastră?

TOȚI (rămîn în apartê-ul împus de Geta. Se miră fiecare, întrebîndu-se o clipă în sine, apoi auzîndu-se spunînd): Nu.

M. TH. (Toți îi spun: „Metehăș”. Dă să vorbească. E oprit și pentru ce spune și pentru că a pornit să vorbească mai

tare decît trebuia, deconspirînd conversația): Eu am vrut odată să...

GETA (de nerecunoscut pentru toți — se vede asta — i-o retează): Metehăș, taci că ești prost!

M. TH.: Stai, frate!

GETA (pe un ton mai ridicat): Metehăș, taci că ești prost!

M. TH.: Nu este așa...

(În grup, ilaritate. Convorbirea continuă, neauzită de noi.)

Scena 5

Grupul de lingă ușa cea mare: Bibi, Bob, Gog și Gică.

BOB: Cînt la Cercul ilfovenilor. Scot și eu ceva. Ați auzit șlagărul din „Două inimi fericite”? Admirabil!

BIBI: Am fost aseară la Gutenberg. Au dat cei de la Litere o serată; se pe-trece drăguț!

GOG (vorbește cu gesturi alandala):
Veniți la madam Istrătescu duminică?
Un ceai intim. „E“ niște fete...!
(Gest subliniind „sublimul“.)
BIBI (ochi mari, așteaptă o afirmare):

Ofițeri?
GOG: Yes! Oho!
GICĂ (văzînd că și de la el așteaptă Bibi o confirmare, se oprește din fluiertul trist, moțâie din cap un „Da“):
Îhm!

Scena 6

Grupul din bancă: Ileana, Jean și Titi. Toți trei vorbesc așezat, serioși.

JEAN (grav): De cînd e Dragu bolnav?
TITI (intră în replica lui Jean): Dridu?
De-acum trei-patru săptămîni!

ILEANA: Suzi e amărită rău...

TITI: Dacă o întrebi de ce lipsește soțul ei...

JEAN: ...îți răspunde zimbitoare, cu toată simplitatea

TITI: ...că a rămas acasă.

ILEANA: Dar că Dragu va citi după notițele ei. Ați observat? În timpul din urmă, Dridu nu prea mai era atent la cursuri. Sta cu fața în palme, cu ochii

la bancă. Ba venea și tîrziu la curs. Ne saluta distrat...

JEAN: Îl găseam uneori asprit. Batjocoritor în privire, în glas!

ILEANA: Pe profesori nici nu-i mai vedea!

(În grupul din față: Geta (mai puțin).

M. Th., care se vede că e luat peste picior, Mircea care se străduiește să fie serios, Nic dezlănțuit, ilaritate. Să se vadă din atitudinile și mimica lor că rid de „gugumanul“ Metehaş.)

Scena 7

În bănci, Săvescu, Dragomirescu, Vlad și Ioana Dumitru își vorbesc în șoaptă.

SĂVESCU: Dragomirescule, tu parcă știai cite ceva despre ei.

DRAGOMIRESCU: Da, că stau pe Fundătura cu gunoi. Că maică-sa (arată spre Suzi) e croitoreasă cu ziua. Sînt cinci copii la mamă văduvă.

VLAD (moale): Voi n-ați băgat de seamă nimic?

IOANA DUMITRU: Am cam observat.

VLAD: În ce lună să fie?

DRAGOMIRESCU: Te pricepi!

IOANA DUMITRU: Nu fii obraznic!

SĂVESCU (cu interes): În a cîta? Hai!

IOANA DUMITRU: A șasea — a șaptea.

DRAGOMIRESCU: Pe cîrind botezul.

IOANA DUMITRU: De ce nu?

DRAGOMIRESCU: Da, așa e. Învățătura învățătură și...

IOANA DUMITRU: Exact. Dridu și-a luat „Romanul“ cu „exceptional“!

VLAD (cu admirație respectuoasă): Albă cu elogii, Săvescule, auzi tu?

SĂVESCU: Mare lucru!

IOANA DUMITRU: Tu ți-ai luat examenul?

VLAD: Ași!

IOANA DUMITRU: Nu pe tine te-am întrebat! Să răspundă Dragomirescu!

DRAGOMIRESCU: Nu! Și ce-i cu asta? Nu-s singurul!

SĂVESCU: Asta așa-i, colega!

IOANA DUMITRU: Tocmai de-asta meritul lui Dridu e și mai mare!

VLAD (admirație, din visare): Și Suzi, tot cu albă.

IOANA DUMITRU: Nu-i glumă!

DRAGOMIRESCU: Te cred!

(Sala se animă. Suzana Dridu e aproape uitată. Se aude soneria. Cei ce se văd pe culoar, prin ușa cu amîndouă canaturile deschise, trag ultimele fumuri și își sting negrăbiți țigările. Unii strivind mucerile de perete, bagă chiștocul în buzunarul de sus de la rever, alții strivesc țigara pe ciment cu talpa încălțămintei; iar cei mai puțini o aruncă „spre“ scui-pătoare. Vorbînd, intră să-și ocupe locurile în bănci.)

În timp ce Servitorul, închizînd canaturile uşii, strigă: „Stinge țigara! Poștiți în sală!” și Cocheta își aranjează coafura, pe ușa cea mică din primul plan stînga, urcînd ceremonios treptele estradei, intră Profesorul, urmat, pînă în pragul scării, de o asistentă „tare nostimă” și foarte luxuoasă, foarte pudrată, foarte, și chiar mai mult decît cuviincios, decoltată. Unii studenți o sorb din ochi. Profesorul o invită să treacă înainte, prinzîndu-i cotul, ca să o ajute. E stăpînă pe farmecul ei. De aceea pozează și vrea într-una să cucerească. În urma Profesorului și a Asistentei, ca un manechin, Stenograful, șters, cu ochelari, ciufulit, cu haine lustruite, cu minecare de satin negru, cu caiete îndoite, cu creioane lungi, nenumărate, bine ascuțite, în mînă și în buzunarul de la rever.

Profesorul, prezentabil, dar cam stors, alb la tîmple, cam obosit, în sacou negru. Mina dreaptă virată în buzunarul pantalonilor, lasă să se vadă un lanț de aur; cu stînga, pumnul închis, se sprijină, cum stă în picioare, de catedră, și așteaptă, cu ochii spre ușă, să se termine șirul celor întîrziați, care salută fiecare în felul lui, dar toți automat. O studentă se mai împiedică, un student își prinde paltonul în ușă. Uneia îi cade bascul. Altul dă să i-l culeagă de pe jos. Profesorul răspunde unor saluturi. Bate impacientat, ușor, cu pumnul în fața de postav verde a catedrei, cîrînd liniște. Se aud:

GÎNDUL PROFESORULUI (care a zărit-o pe Cocheta): Nu e studenta mea. Și totuși frecventează cursul meu. Interesantă. Cochetă. S-ar zice că mă privește nu știu cum... Am s-o poftesc după lecție în cancelarie.

GÎNDUL COCHETEI (care îl privește cu îndrăzneală. Ademenitoare. Urînd să-și arate parcă decolteul. Se sucește. Se răsucesce): Mă plăci? Asistenta ta... nu te-ai plictisit? Uită-te la ea, cum cochetează cu studenții, în văzul tău. Își arată picioarele. Hai, trimite-mi un semn! Da?

GÎNDUL STUDENTULUI CU GAZETA: Javrele dracului! Ce lume! Profesorul, ramolitul, e libidinos. Asistenta lui... s-ar dezbrăca și ar dansa goală în fața studenților. Și Cocheta, dorește să-i ia locul asistentei. Toți din aceeași stofă cu „hingherul”. Canalii! Suzi, te-a filat! Cum să-ți trimit un bilet? Nu te du acasă diseară, Suzi! Mă auzi? Ah! Cum aş putea să te ajut! Și Dridu... Și el.

(Cît Profesorul așteaptă să se facă liniște, după ce și ultimul întîrziat s-a furișat în sală, sub încruntarea lui „majestuoasă”, Suzi privește, uitată, cu ochii țintă la ușă. Își frămîntă mîinile, vădit neliniștită. Profesorul își începe prelegerea; surprinsă cu caietul de notițe nedeschis și creioanele în servietă, trezită ca dintr-un vis, scoatește după ce îi trebuie. Face zgomot. Profesorul o așteaptă dojenitor, oprindu-se după ce a spus: „Domnișoarelor... și Domnilor...” Abia acum începe să-și desprindă din lanțul

de aur, ceasul de buzunar, pe care îl așterne fără grabă pe catedră, dinainte-i, mîngîindu-i delicat rotunjimile. Privește cadranul ceasornicului său și pe cel din perete. Apoi, marșial, rar, ordonat, cumpătat în gesturi, în general rigid și uscat): În prelegerea noastră precedentă vorbeam, dacă ne aducem aminte... nu-i așa, despre... rezultatul dobîndit — în cazul cînd — (vorbitorul își umflă pieptul și devine foarte afectat, emfatic) „querela inofficiōsi” (pe al doilea „o” din cuvîntul „inofficiōsi” vorbitorul îl pronunță foarte deschis, caraghios. În bănci pușniri, icniri. În fundul sălii se ride teribil, pe înfundate. Cei ce pot fi văzuți, abia se stăpînesc, ascunzîndu-și fața în batiste, simuînd că își șterg fruntea de sudoare imaginară, sau nasul. Sînt roșii de abține și string din maxilare. Cei din primele bănci, majoritatea, la fel. Numai Agapescu F. Agripina și Studentul silitor sînt intrigați de ce ride sala, iar Suzi a rămas tot timpul ca halucinată și nu aude nimic.)

PROFESORUL (repetă mai sacadat, mai tare, mai apăsător pe cel de al doilea „o”): „În cazul cînd, „inofficiōsi testa-menti” este admisă. Cum am văzut, este admisă pe temeiul ficțiunii îndrăznețe color insaniae. Atunci însă cînd e respinsă, pe temeiul că — le-gi-ti-ma-rul — este privit ca indignus. Deci ea este unită cum periculo. (Mică pauză pentru a se da răgaz auditoriului să mediteze la cele spuse pînă aici. În primele bănci se iau notițe; în băncile de la mijlocul sălii se visează, se zîmbesc, găsesc margini de ziare, de cărți; fundul

răsfoiește reviste galante sau de sport. Fetele cu băieții își trag ochiade, își scriu bilețele. Cei stingheri — cască.)
PROFESORUL (continuă): Oricum — admisă, respinsă — prestigiul testataru-

lui e maculat. (Bate cu degetul în catedră, a dojană. Sprincenele ridicate.) De aceea, ce se cuvenea legitimarului, i se trece unui subsidiar. Ceea, ce... (Ușa se deschide încet.)

Scena 9

Intră Dridu. Salută înclinînd ușor capul, mai mult spre colegi. Pașii lui sînt urmăriți de toți. Suzi îi dă locul pe care i-l păstrase lângă ea, luînd servieta. El îi surîde trist; ea la fel, îngrijorată. Sala îi privește. Se aude șoptit:

CORUL SĂLII (mai puțin Agentul și Cocheta): E mai palid ca niciodată. Bolnav... istovit!

GÎNDUL AGENTULUI (care privește fioros pe Suzi și Dridu): Ticăloșilor! Nu-mi mai scăpați voi!

GÎNDUL STUDENTULUI CU GAZETA (căruiă îi vedem privirea disperată): Dragule! Suzi! Sărmani de voi! Cădeți în șbîlțul hingherului! Fugiți! Fugiți! Tu, Săvescule! Și tu, Dragomirescule! Cum să-i ajutăm? Cum să-i ajutăm? Fiți cu ochii în patru, urmăriți agentul! Urmăriți hingherul! Nu-l slăbiți! (Colegii, al căror nume îl pronunță, se mișcă în bănci și, în general, se comportă ca și cînd l-ar auzi cu adevărat. Îi răspund amîndoi. Urmează vocile înregistrate ale lui Săvescu și Dragomirescu.)

SĂVESCU: Vom căuta să-i salvăm!

DRAGOMIRESCU: Vom căuta să-i salvăm!

AMÎNDOI: Sîntem alături de ei!

SĂVESCU: Cu prețul libertății noastre!

AMÎNDOI: Cu prețul libertății!

PROFESORUL (rostește rar, neascultat de nimeni): Ceea ce intitulăm ul-timum ad-ju-to-ri-um.

(Dridu și Suzi se privesc lung, după ce, tot așa, și-au strîns mîinile. Se comportă ca și cum ar fi singuri, nevăzuți de nimeni. Dridu continuă să-i vorbească cu multă tandrețe lui Suzi, nesinchisindu-se de nimic, uitînd unde se află.)

PROFESORUL (repetă cuvintele latinești, îi privește continuu pe cei doi și silabisește într-una, sacadat, ca cei priviți să-și dea seama și să revină la ordine): În prelegerea de astăzi (Pauză mai mare decît necesară.) vom vorbi... (Cei doi vorbesc nestîngheriți cu toate că Suzi e roșie, observînd în sfîrșit pe Profesor și că toți se uită la ei.) ...despre... (Cu altă voce, mult mai aspru, aproape strigînd.) ...actio suppletoria... (Apoi rece.) Domnul Dumitrescu-Dridu!

DRIDU (sec): Domnule profesor!

PROFESORUL (cu evidentă ironie): Îți mulțumim că ne onorezi cu prezența dumitale, dar...

DRIDU (mereu la fel): N-aveți de ce să fiți onorat, domnule profesor. Am venit aci fiindcă trebuie să vă atrag ritos atenția, de față fiind și colegii mei, asupra unei mirșavii fără precedent pe care ați săvîrșit-o dumneavoastră... (Îl arată cu deget, acuzator, pe Profesor.) ...față de mine. (Se bate cu pumnul în piept, puternic. Începe să tușească și nu mai poate continua decît cu greu, răgușit. Rumoare. Cu glasul ridicat vrea să continue.) Domnule profesor!

PROFESORUL: Ce-nscamnă asta?

DRIDU: Ascultați pînă la sfîrșit. Colegi, voi trebuie să ascultați! Să luați aminte și să nu uitați!

SUZI (încearcă să-l liniștească, să-l facă să tacă): Dragule, dragul meu, liniștește-te! Te rog, Dragule! (Speriată de căderea lui Dridu cu capul pe bancă.) Dragule! (Liniște lugubră.)

DRIDU (se ridică într-un ultim efort, cu spatele la Profesor. Vorbind numai colegilor): Cunoașteți rezultatele la dreptul roman. Nu numai fiindcă ați citit listele, dar fiindcă știți cum am răspuns la examen! Îl luasem. Mă puteați citi pe listă. Citiți-o și acum. Nu mă veți mai găsi. Sînt șters. De ce? (Superlativ.) De ce? Întreb, de ce?

SĂVESCU, DRAGOMIRESCU, VLAD, IOANA DUMITRU (în cor): De ce?

BIBI, GOG, JEAN (în cor): De ce?

TOTI (în cor): De ce?

PROFESORUL: Asemenea elemente...! Te poftesc...! A fost o greșeală că... care... (Profesorul țipă ridicol. E penibil. Sala, mai toată, în picioare.)

TOTI (în cor): Cum? Cum?

DRIDU: Nu strigați, domnule profesor! Vreți să tac? Voi vorbi! (Către Suzi agățată de el.) Lasă-mă!

PROFESORUL: Te previn...!
DRIDU: Mă preveniți? Interasant! Vă închipuiți că acum, când am pierdut anul, o să tac! (*Spumegă.*)
PROFESORUL: Vei fi dat afară din...
DRIDU: Din sală? Poate chiar din Facultate!

PROFESORUL: Impertinența dumitale e incomensurabilă.

DRIDU: Momentul mă cere așa!

PROFESORUL: Extraordinar!

DRIDU: Voi vorbi și despre taxele de...

PROFESORUL: Te poftesc afară!

DRIDU: Despre taxele de seminar, de prețul cursurilor...

SĂVESCU, DRAGOMIRESCU, VLAD.

IOANA DUMITRU (*în cor*): Vrem să știm!

TOTI ÎN COR: Să știm!

PROFESORUL: Ieși afară!

DRIDU: Și multe despre dumneavoastră și clica odioasă pe care...

PROFESORUL (*în culme*): Afarăăă!

(*Agentul, Cocheta dau semne de nemulțumire și se vădesc a fi de partea Profesorului.*)

DRIDU (*foarte calm, nedînd ascultare răcnetelor profesorului, dar și suprem de istovit*): Am enunțat doar, iubiți colegi, titlul celor despre care vom vorbi în pre-le-ge-rea vii-toa-re! (*Tu-*

șeste amarnic, chircindu-se. Se ridică să plece și pornește spre ușă. Suzi după el, ajutîndu-l.)

PROFESORUL (*ștergîndu-și fruntea, vrea s-o oprească*): Domnișoară, pe dumne-neața nu te-am poftit să părăsești sala!

SUZI (*demnă, fără să-l privească pe Profesor*): Cum pot să-l las așa? E soțul meu! (*Agentul dă să se strecoare pe urma lor.*)

PROFESORUL (*văzîndu-l pe Agent că iese după cei doi*): Dumneata? Dum-neata!

AGENTUL (*arogant, nesînchisîndu-se*): Vezi-ți dă treabă!

(*După el ies Săvescu și Dragomirescu, urmîndu-l pe Studentul cu gazeta, în timp ce*)

PROFESORUL (*strigă după ei*): Dum-neavoastră? Dumneavoastră? (*Abia își potolește furia; ridică brațele; nu poate articula pentru moment nici un sunet. Nu înțelege ce se petrece. Apoi*): În urma acestui... incident ne... neprevăzut și... regretabil vom... continua lecțiunea după o... scurtă pauză!

(*Profesorul, Asistenta și Stenograful — rămînînd mai în urmă — ultimul strîngîndu-și caraghios și slugarnic creioanele, ies pe ușa cea mică din stînga scenei.*)

Scena 10

Grupul Ileana, Jean și Titi

ILEANA (*uluită*): Ce curaj!

JEAN (*la fel*): Să nu-l mai cunoști!

TITI (*năuc*): Ați auzit? L-a trîntit!

JEAN: Să nu-ți vină să crezi!

ILEANA: Hai la liste!

TITI, JEAN: Hai! (*Ies grăbiți, tirîndu-și după ei hainele și servietele.*)

Scena 11

Grupul Bob, Gică, Gog și Bibi

BOB: Ei?

GICĂ: Aud?

GOG: Și ce credeți c-o să facă?

GICĂ: Mă dă afară din Facultate!

BOB: Tttt! Băiat sărac!

BIBI: Eminent!

BOB: Îi periclitează cariera!

BIBI: Asta nu se poate! Protestăm!

BOB: Sigur! Colegial!

GOG: Se impune!

Grupul Geta, M. Th., Nicu

GETA: De ce n-ai sărit tu?
M. TH. (*timp*): Eu? Păi, dacă...
NICU (*lui M. Th.*): Păi, dacă... Ești un
mototol!
M. TH. (*vexat*): Găsesc că...
NICU (*i-o taie*): Găsești nod în papură.

GETA (*ca și când n-a ascultat nimic*):
Ce facem?
M. TH.: Eu zic...
NICU (*nu-l lasă să continue*): Taci, mă,
din gură!

Scena 13

Grupul din scena 11: Bob, Gică, Gog, Bibi.

BOB: Și-atunci, ce facem?
GICĂ: Ce propui?
GOG: Un prim semn de protest...
BIBI: Luăm poziție...
GICĂ: Alături de Dridu!
GOG: Socotesc că...
BIBI, BOB: Să părăsim sala de cursuri!
TOTI (*tare*): Părăsim sala! Toți, în
corpore, la Decan!

(*Ies toți: Gică, mai întârzie ca să-i
spună Studentei cochete care-și scosese
oglinda și se privea.*)

GICĂ: Dumneata rămii, senorita? (*Cea
întrebată sare în loc și întoarce capul
cu dispreț.*)

Scena 14

Grupul Geta, M. Th., Nic, Mircea.

GETA: Și Suzi, ce suflet!
NIC: În curînd mamă?
MIRCEA: Poate în închisoare.
GETA (*nu pricepe*): Cum adică?
MIRCEA: E hingherul pe urmele lor.
GETA (*dumirindu-se*): Da! Așa-i. Groaz-
nic!
NIC: Cum am putea să arătăm că sîntem
alături de Dridu?
MIRCEA: Miine, poimîine se poate în-
tîmpla...
NIC: Oricăruia dintre noi i se poate în-
tîmpla!
MIRCEA: Și asta nu va întîrzia, dacă...
GETA: Deci?
M. TH. (*repezindu-se ca inspirat spre
catedră, se urcă, bate cu pumnul ce-
rînd*): Silentium!
NIC: Te așteptai?
GETA: Drept să-ți spun: nu!
NIC: Îl lăsăm să... (*Dă să intervină,
să-l întrerupă pe M. Th.*)
MIRCEA: Lasă-l! (*Apoi cu voce puter-
nică strigă și el.*) Silentium!
M. TH. (*îngheață pe catedră la acest
strigăt. Privește înspăimîntat dincotro*

*vine glasul. Își vede grupul îmbărbă-
tindu-l. Privindu-l, începe deodată,
schimbat, dîrz, hotărît să vorbească.*
Alt om): Colegi și colege! Trebuie
să arătăm printr-o acțiune a noastră
comună, că sîntem solidari cu Dum-
trescu-Dridu, colegul nostru. Ce i s-a
întîmplat lui, ni se poate întîmpla și
nouă, fiecăruia. De aceea, propun: să
părăsim demonstrativ sala de curs!
Acum! Imediat! Și cu toții: în cor-
pore, la decanat!
VOCI: Da! Așa e! Să părăsim sala!
GETA (*care nu se poate reține*): Bravo
Metehașule!
NIC: Neașteptat! Vei cinsti bara!
MIRCEA (*îl bate pe spate, serios*): Să
ne trăiești, băiete!
M. TH.: Dă-mi o țigară!
MIRCEA: Parcă nu fumați!
M. TH. (*foarte emoționat*): Nu știu!
Sînt emoționat!
MIRCEA (*îi dă o țigară și i-o aprinde*):
Îți tremură și mina!
VLAD: Un foc, colega!
M. TH.: Poftim? A, da!
VLAD: Mulțumesc! Ai zis-o bine.

Haidem cu toții la decan!

(Studentii ies în grupuri, îmbrăcându-se, aprinzând țigări, vorbind, vociferând. Mircea îl împinge de la spate pe M. Th., complet epuizat și absent. Trece pe lângă Agapescu F. Agripina.)

NIC (îi strigă): Ai notat ce-a spus Dridu? E mai interesant decât (îmi tind pe profesor.) ...querela inoficioasă, chérie! (Și dă să o apuce de bărbie.)

(Agapescu F. Agripina — gest de sus, ca și când ar fi spus foarte afectat „Pardon“ și gest ca și când intenția de a-i atinge bărbia ar fi maculat-o. Părăsesc sala în zgomot și vorbărie toți stu-

denții și toate studentele; în afară de Agapescu F. Agripina, Studenta cochetă și Tocilarul, mai rămân Ulad și Ioana Dumitru.)

IOANA (la auzul soneriei, tresare): Noi ce facem, Vlade? (Ulad nu spune nimic, își ia pardesiul și pleacă. Ioana se ridică după el. În dreptul Cochetei, îi spune tare, aproape de ureche, cu modulații sentimentale în glas): Nu vii cu noi, Moțato? Îl aștepți pe... el?

(Cocheta se bosumflă, expiind un Aa!, pentru ca să se însenineze în clipa cînd după ultimii doi plecați, urcă la catedră Profesorul.)

Scena 15

Profesorul, urmat de Asistentă și de Stenograf.

PROFESORUL (scoate mecanic ceasornicul, dă să-l depună după obicei pe catedră, fără a ridica încă ochii spre sală. Din această poziție, dă să reîn-cepă prelegerea): Domnișoa...

N-apucă să-și mai termine cuvîntul că, ridicînd privirea spre sală rămîne zgîit

la Cocheta, care se pierde în zimbete languroase, iar Asistenta se încruntă prevestind răzbunare. Pe această perplexitate la care se adaugă, neghiobi, Agapescu F. Agripina și Tocilarul, ca un cuțit de gilotină, cade foarte repede

CORTINA

Ilustrația:
Marcela CORDESCU